INKOMENS EFFECT RAPPORTAGE
GEMEENTE RAALTE 2018

Inkomens Effect Rapportage gemeente Raalte 2018

Een onderzoek naar de effecten van het armoedebeleid op de inkomenspositie van minimahuishoudens in de gemeente Raalte.

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Raalte

Datum
Maart 2018

Auteurs
Anne-Wil Hak
Tessa Schoot Uiterkamp
Michelle Ellens

KWIZ
Stavangerweg 23 - 5
9723 JC Groningen
050 - 5252473
contact@kwiz.nl

Uitgave
Deze publicatie is een uitgave van KWIZ B.V.. Het overnemen van cijfers en / of teksten is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze publicatie mag worden verveelvoudigd en / of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook zonder voorafgaande toestemming van KWIZ B.V..

Inhoudsopgave

Inleiding 2
1. Onderzoeksmethodiek 3
1.1. Lokale minimaregelingen 3
1.2. Huishoudens en inkomensgrenzen 5
2. De inkomenseffecten 7
2.1. Besteedbaar bedrag 7
2.2. Maximale bijdrages Rijk en gemeente 8
2.3. Inkomenseffecten na werkaanvaarding vanuit uitkeringssituatie 10
3. Bevindingen 13
Bijlage 1. Inkomenseffect tabellen 15
Bijlage 2. Tabel effect inkomensverhoging 22

Inleiding

De gemeente Raalte biedt een (tijdelijk) vangnet aan inwoners die niet financieel zelfredzaam zijn. Daarnaast kunnen minima een beroep doen op verschillende landelijke inkomensondersteunende regelingen, zoals huurtoeslag, zorgtoeslag en het kindgebonden budget.

De Inkomenseffect Rapportage biedt inzicht in de financiële positie van minima en in de mate waarin het huidige (lokale) beleid een bijdrage daaraan levert. De rapportage brengt de effecten van het lokale en landelijke beleid op de inkomens van de minima in beeld.

De rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

- Hoeveel geld houden minimahuishoudens per maand over?
- Wat zijn per huishoudtype de maximale bijdrages van de gemeente en van het Rijk?
- Wat zijn de financiële effecten op het inkomen van minimahuishoudens van zowel gemeentelijke regelingen als landelijke toeslagen?
- Wat is het effect van inkomensverhoging: is er sprake van een armoedeval?

Opzet van het onderzoek

Met behulp van landelijke inkomensnormen, landelijke toeslagen en informatie over gemeentelijke regelingen is per huishoudtype het inkomen bepaald. Voor de vaste uitgaven is uitgegaan van cijfers en normen van het Nibud[1]. Voor de andere uitgaven is waar mogelijk gebruikgemaakt van lokale tarieven (zoals waterschapsbelasting). Dit leidt tot een begroting per maand. De begrotingen zijn opgesteld voor zeven verschillende huishoudtypen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt de onderzoeksmethodiek van de rapportage nader toegelicht. Vervolgens worden in hoofdstuk 2 de inkomenseffecten van zowel de landelijke als de lokale inkomensondersteunende regelingen beschreven. In hoofdstuk 3 benoemen we de belangrijkste bevindingen. In bijlage 1 staan de Inkomenseffect tabellen die per huishoudtype zijn opgesteld en in bijlage 2 staat de tabel effect inkomensverhoging.

[1] Het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) is een onafhankelijke stichting die informeert en adviseert over financiën van huishoudens.

1. Onderzoeksmethodiek

In dit hoofdstuk beschrijven we de methodiek om de effecten van lokale en landelijke voorzieningen te meten op het inkomen van huishoudens in de gemeente Raalte. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen zeven huishoudenstypen en zes inkomensgroepen. We starten met een overzicht en een korte toelichting op de verschillende inkomensondersteunende regelingen die de gemeente Raalte kent.

1.1. Lokale minimaregelingen

Het minimabeleid bestaat uit landelijke en gemeentelijke regelingen. Landelijke regelingen zijn bijvoorbeeld de kinderbijslag en de huur- en zorgtoeslag. Daarnaast is er lokaal beleid mogelijk op drie onderdelen:

1. Individuele inkomenstoeslag;
2. Individuele bijzondere bijstand;
3. Minimaregelingen: verschillende bijdrageregelingen, participatie bevorderende regelingen, collectieve zorgverzekering, kwijtschelding lokale heffingen.

Onderstaand beschrijven we de regelingen waar mensen met een laag inkomen in 2018 in Raalte gebruik van kunnen maken. Daarbij wordt de inkomensgrens ten opzichte van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm) per regeling aangegeven evenals het maximale bedrag dat huishoudens kunnen ontvangen. We beginnen met de wettelijk verplichte regelingen.

Tabel 1.1.1 Beschrijving wettelijke regelingen minimabeleid gemeente Raalte 2018

Omschrijving	Inkomensgrens t.o.v. Wsm	(maximaal) bedrag
Kwijtschelding lokale heffingen		
Kwijtschelding van gemeentelijke afvalstoffenheffing, rioolafvoerrechten en waterschapsbelasting.	Tot 100 % Wsm.	-
Bijzondere bijstand		
Vergoeding van bijzondere en noodzakelijke extra kosten.	Tot 110 % Wsm	-
Individuele inkomenstoeslag		
Extra inkomensondersteuning voor mensen die langdurig minima zijn en geen uitzicht hebben op werk. Bedoeld voor mensen tussen de 21 jaar en de AOW-gerechtigde leeftijd.	Minimaal 3 jaar tot 110 % Wsm	Alleenstaande: € 387 per kalenderjaar. Alleenstaande ouder: € 498 per kalenderjaar. Gehuwden: € 553 per kalenderjaar.

Naast deze verplichte regelingen kunnen minima in de gemeente Raalte van de volgende lokale regelingen gebruikmaken.

Tabel 1.1.2 Beschrijving lokale regelingen minimabeleid gemeente Raalte 2018

Omschrijving	Inkomensgrens	(maximaal) bedrag
Collectieve zorgverzekering		
Minima kunnen gebruikmaken van de aanvullende collectieve zorgverzekering die de gemeente in samenwerking met Salland Zorgverzekeringen aanbiedt.	Tot 110 % Wsm.	Pakket Basispolis, gemeentepakket Extra: € 118,19 i.p.v. € 126,75 is € 8,56 korting. Plus: € 137 (i.p.v. €177) korting is € 40 en eigen risico is meeverzekerd.
Individuele studietoeslag		
Studenten vanaf 18 jaar met een arbeidsbeperking kunnen in aanmerking komen voor een individuele studietoeslag.	Tot 110% Wsm.	€ 1.224 per jaar. Dit wordt in twee termijnen uitbetaald.
Participatiebijdrage		
Een tegemoetkoming in de kosten voor sociaal culturele, educatieve en sportieve activiteiten.	Tot 110% Wsm.	€ 216 per persoon per jaar voor sociaal culturele of educatieve activiteiten; € 283 per persoon per jaar voor sportieve activiteiten.
Kindpakket		
Het kindpakket wordt uitgevoerd door Stichting Leergeld en bestaat uit drie regelingen: 1. Regeling kinderen middelbare school 2. Participatieregeling 3. Fashioncheque		
1. Regeling kinderen op de middelbare school		
Minima met kinderen op de middelbare school kunnen een tegemoetkoming krijgen per jaar per kind.	Tot 120% Wsm.	€ 216 per kind per jaar. In de brugklas: € 432.
2. Participatieregeling voor kinderen		
Een tegemoetkoming in de kosten voor sociaal culturele, educatieve en sportieve activiteiten.	Tot 120% Wsm.	€ 216 per kind per jaar voor sociaal culturele of educatieve activiteiten; € 283 per kind per jaar voor sportieve activiteiten.
3. Fashioncheque		
Minima met kinderen in de leeftijd 4-18 jaar krijgen een fashioncheque.	Tot 120% Wsm	€ 100 per kind per jaar.
Pc-regeling		
Een keer in de 4 jaar hebben minima recht op een vergoeding voor een laptop of computer. Die wordt verstrekt in de vorm van huurkoop. In 24-maandelijkse termijnen wordt 33 procent van de aanschafwaarde terugbetaald.	Tot 110% Wsm	€ 401,18.
Regeling tegemoetkoming kosten kinderopvang		
Minima kunnen een tegemoetkoming krijgen in de kosten voor kinderopvang.	Tot 110% Wsm.	-

1.2. Huishoudens en inkomensgrenzen

In deze rapportage worden voor de volgende huishoudtypen de inkomenseffecten berekend:

- Alleenstaande, niet AOW-gerechtigd;
- Alleenstaande ouder, niet AOW-gerechtigd, met twee kinderen (8 en 14 jaar);
  Echtpaar, niet AOW-gerechtigd, zonder kinderen (twee volwassenen);
- Echtpaar, niet AOW-gerechtigd, met twee kinderen (8 en 14 jaar);
- Echtpaar, niet AOW-gerechtigd, met vijf kinderen (3, 7, 11, 14 en 16 jaar);
- Alleenstaande, AOW-gerechtigd;
- Echtpaar, AOW-gerechtigd (twee volwassenen).

We brengen de inkomenseffecten van de regelingen in beeld voor huishoudens met inkomens tot 100, 110, 111, 120 ,130 procent Wettelijk sociaal minimum (Wsm) en 100% Wettelijk minimumloon (Wml). Daarvoor wordt uitgegaan van gegevens van 2018. De bedragen staan in de inkomenseffecttabellen in bijlage 1. Het sociaal minimum is het bedrag dat een huishouden minimaal nodig heeft om van te kunnen leven. Dit bedrag verschilt per huishoudtype. Het wettelijk minimumloon is het loon dat iemand minimaal moet ontvangen als hij werkt. Dit is voor iedereen hetzelfde.

We maken onderscheid tussen kortdurende en langdurige minimahuishoudens. Bij de langdurige minima gaan we ervan uit dat deze drie jaar of langer een inkomen hebben tot 100 procent Wsm.

1.2.1. Inkomsten

Voor de inkomsten wordt onderscheid gemaakt in landelijke regelingen en gemeentelijke ondersteuning. We maken onderscheid in:

- Netto-inkomen, vakantietoeslag;
- Landelijke regelingen: huur- en zorgtoeslag, kinderbijslag en het kindgebonden budget;
- Gemeentelijke regelingen:
  - kwijtschelding van de afvalstoffenheffing, rioolheffing en waterschapsbelasting;
  - de gemeentelijke korting op de collectieve zorgverzekering. We gaan uit van deelname aan het Plus pakket waarmee het eigen risico ook is mee verzekerd;
  - de individuele inkomenstoeslag;
  - Kindpakket van Stichting Leergeld;
    - regeling kinderen op de middelbare school;
    - participatieregeling voor kinderen
    - fashioncheque.

Bijzondere bijstand is niet opgenomen omdat deze vorm van bijstand wordt verstrekt voor noodzakelijke onvermijdbare individuele uitgaven.
Bij de berekening van de inkomenseffecten wordt ervan uit gegaan dat een huishouden gebruik maakt van alle regelingen en de maximale bedragen per regeling ontvangt.

De **pc-regeling** is niet opgenomen in de berekeningen omdat de doelgroep voor deze regeling beperkt is. Minima kunnen een keer in de vier jaar gebruikmaken van de regeling.

Individuele studietoeslag is niet meegenomen in de berekeningen omdat het moeilijk is vast te leggen welke minima gebruik zouden willen/kunnen maken van deze regeling.

Tenslotte wordt de **regeling tegemoetkoming kinderopvang** niet meegenomen in de berekening, omdat de doelgroep beperkt is. Alleen minima die in een re-integratietraject zitten, een opleiding volgen of minima die een sociaal-medische indicatie (SMI) hebben kunnen gebruik maken van deze regeling. Daarnaast is de regeling voor een jaar van toepassing.

1.2.2. Uitgaven

Inhoudelijk gezien worden er twee soorten uitgaven onderscheiden:

- Vaste lasten. Dit zijn uitgaven die regelmatig terugkomen. Er ligt meestal een contract aan ten grondslag. Voorbeelden zijn huur[2], energiekosten[3]; en verzekeringen;
- Huishoudelijke uitgaven. Dit zijn terugkerende uitgaven aan voeding, persoonlijke verzorging en dergelijke.

Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de huur, energiekosten, water en de lokale heffingen. De andere bedragen zijn gebaseerd op landelijke berekeningen van het Nibud. De normbedragen voor de kosten per type huishouden staan in bijlage 1 inkomenstabellen van dit rapport vermeld. We willen benadrukken dat het bij alle posten gaat om de basale uitgaven en dat de normbedragen gemiddelden betreffen. Het is mogelijk dat een huishouden maandelijks minder uitgeeft dan de normbedragen waarmee in deze rapportage wordt gerekend, bijvoorbeeld omdat het huishouden minder geld per maand reserveert voor onregelmatige uitgaven.

1.2.3. Aannames

Voor de inkomsten en uitgaven van de huishoudens doen we de volgende aannames:

- Voor alleenstaande ouders nemen we aan dat iemand met een inkomen gelijk aan de bijstandsnorm niet werkt of in een traject zitten waarbij de kinderopvang wordt vergoed. Voor alleenstaande ouders met een hoger inkomen gaan we uit van 40 uur buitenschoolse opvang per maand voor het jongste kind tegen een tarief van € 7,00;
- Een huishouden met een echtpaar en twee kinderen en een inkomen tussen de 100 en 130 procent Wsm werkt slechts één van beide partners. Anders is het huishoudinkomen hoger. Daarom gaan we er vanuit dat deze huishoudens geen kinderopvang nodig hebben omdat één van beide partners thuis is voor de kinderen;
- Een gezin bestaande uit een echtpaar met vijf kinderen huren een duurdere woning dan een gezin bestaande uit een echtpaar met twee kinderen;
- Een huishouden met een inkomen hoger dan 110 procent Wsm betaalt maandelijks € 140 aan premie voor de zorgverzekering. Dit is het gemiddelde bedrag bij verschillende verzekeraars voor een pakket met het laagste eigen risico (€ 385) en de meest gekozen aanvullende pakketten. In dit pakket is het eigen risico niet mee verzekerd;
- Voor het bedrag wettelijk minimumloon gaan we er vanuit dat men 36 uur per week werkt.

[2] We gaan uit van € 520 kale huur per maand voor een alleenstaande, € 570 kale huur per maand voor een echtpaar en € 650 kale huur per maand voor een echtpaar met vijf kinderen. Deze bedragen zijn gebaseerd op huurtoeslaggegevens van de Rijksoverheid over de gemeente Raalte.

[3] Kosten gas en elektriciteit zijn gebaseerd op tarieven van Essent (stroom en gas 3 jaar zeker), de kosten voor water op de tarieven van Vitens. Combinatiekorting zijn in de maandprijs verrekend. Gegevens over het gemiddelde gebruik per huishoudtype zijn afkomstig van het Nibud.

2. De inkomenseffecten

In dit hoofdstuk worden de effecten van het lokale armoedebeleid op de bestedingsruimte van huishoudens met inkomen tot maximaal 130 procent Wsm beschreven. In bijlage 1 staan de hierbij behorende tabellen.

2.1. Besteedbaar bedrag

Deze paragraaf geeft inzicht in het bedrag dat over blijft na het betalen van alle vaste lasten en maandelijkse uitgaven. Het bedrag dat huishoudens daarna nog over hebben verschilt per huishoudtype. Een gezin met kinderen heeft meer uitgaven dan een alleenstaande.

De volgende tabel laat het bedrag voor huishoudens met één volwassene zien. Daarbij maken we onderscheid in het bedrag dat overblijft zonder het gebruik van gemeentelijke regelingen (‘exclusief gemeente’) en het bedrag dat overblijft met het gebruik van alle regelingen (‘inclusief gemeente’).

Tabel 2.1.1 Besteedbaar bedrag per maand voor een huishouden met 1 volwassene niet AOW-gerechtigd

Huishoudtype	100% Wsm	> 3 jaar 100% Wsm	110% Wsm	111% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	100% Wml
Alleenstaande							
Exclusief gemeente	177	179	277	243	413	482	629
Inclusief gemeente	310	342	359	325	413	482	629
Alleenstaande ouder, 2 kinderen							
Exclusief gemeente	424	424	554	601	692	794	989
Inclusief gemeente	689	731	753	720	811	794	989

Alleenstaanden houden minder over wanneer zij een inkomen hebben tot 111 procent Wsm dan wanneer zij 100 of 110 procent Wsm hebben. Dit komt omdat de huishoudens met een lager inkomen een hogere gemeentelijke bijdrage kunnen ontvangen.

Tabel 2.1.2 Besteedbaar bedrag per maand huishoudens met twee volwassen niet AOW-gerechtigd

Huishoudtype	100% Wsm	> 3 jaar 100% Wsm	100% Wml	110% Wsm	111% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Echtpaar zonder kinderen							
Exclusief gemeente	228	224	346	365	444	512	552
Inclusief gemeente	445	492	509	528	444	512	552
Echtpaar, 2 kinderen							
Exclusief gemeente	331	331	483	502	580	636	657
Inclusief gemeente	678	724	764	783	699	755	657
Echtpaar, 5 kinderen							
Exclusief gemeente	223	223	374	393	465	529	549
Inclusief gemeente	737	783	823	842	753	817	549

Meerpersoonshuishoudens met kinderen die een inkomen hebben van 130 procent Wsm hebben minder te besteden dan huishoudens met een lager inkomen. Dit komt omdat zij geen gebruik kunnen maken van de gemeentelijke regelingen.

Tabel 2.1.3 Besteedbaar bedrag per maand huishoudens AOW-gerechtigd[4]

Huishoudtype	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Alleenstaande AOW				
Exclusief gemeente	294	405	553	663
Inclusief gemeente	425	487	553	663
Echtpaar AOW				
Exclusief gemeente	325	477	687	806
Inclusief gemeente	546	640	687	806

Minima die AOW-gerechtigd zijn hebben bij een hoger inkomen ook meer geld over om te besteden.

2.2. Maximale bijdrages Rijk en gemeente

Mensen met een laag inkomen hebben naast gemeentelijke regelingen ook recht op diverse toeslagen van het Rijk. De hoogte van de toeslagen hangt af van het huishoudtype en het huishoudinkomen. De volgende figuur brengt de maximale bijdrages waar men maandelijks recht op heeft in beeld. We maken onderscheid tussen de bijdrage vanuit de gemeentelijke[5] regelingen en de bijdrage vanuit het Rijk[6].

Tabel 2.2.1 Maximale maandelijkse bijdrage gemeente en Rijk (1)

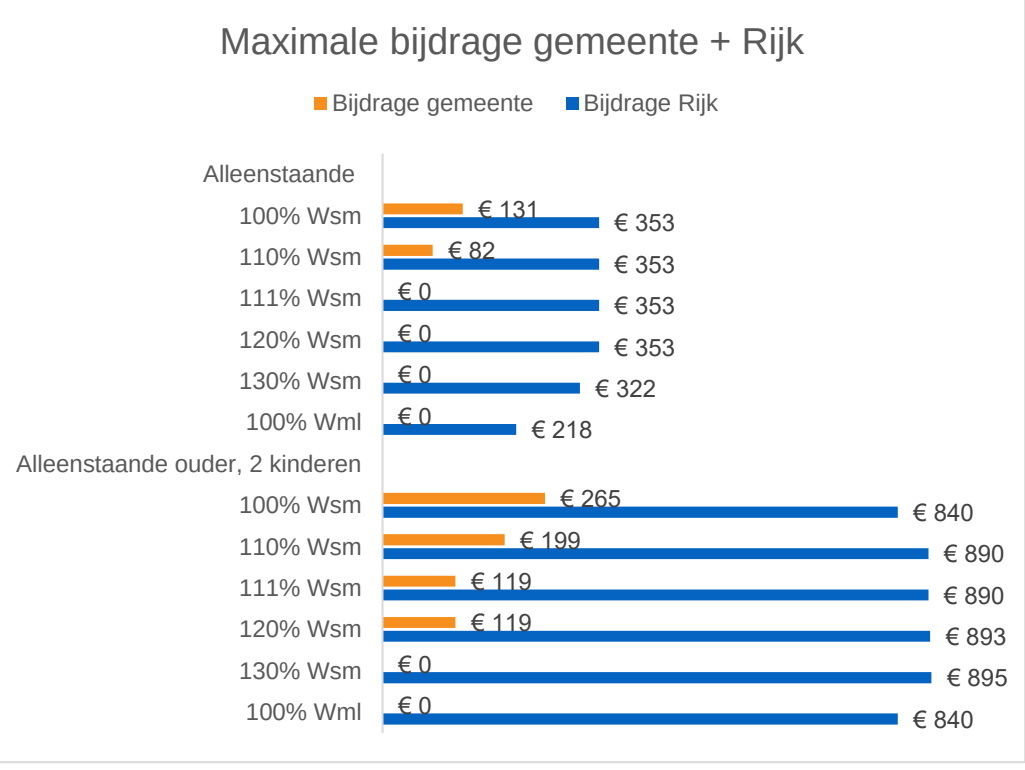

[4] De AOW-gerechtigde huishoudens zullen niet vanuit een minimuminkomen gaan werken, vandaar geen uitwerking langer dan 3 jaar, 111% Wsm of 100% Wml.
[5] De bijdrage van het Rijk bestaat uit de huurtoeslag, zorgtoeslag, het kindgebonden budget en eventuele Combinatiekorting.
[6] De bijdrage van de gemeente bestaat uit de kwijtschelding van lokale belastingen, de totale korting op de collectieve zorgverzekering, de participatiebijdrage en het kindpakket.

Tabel 2.2.2 Maximale bijdrage gemeente en Rijk (2)

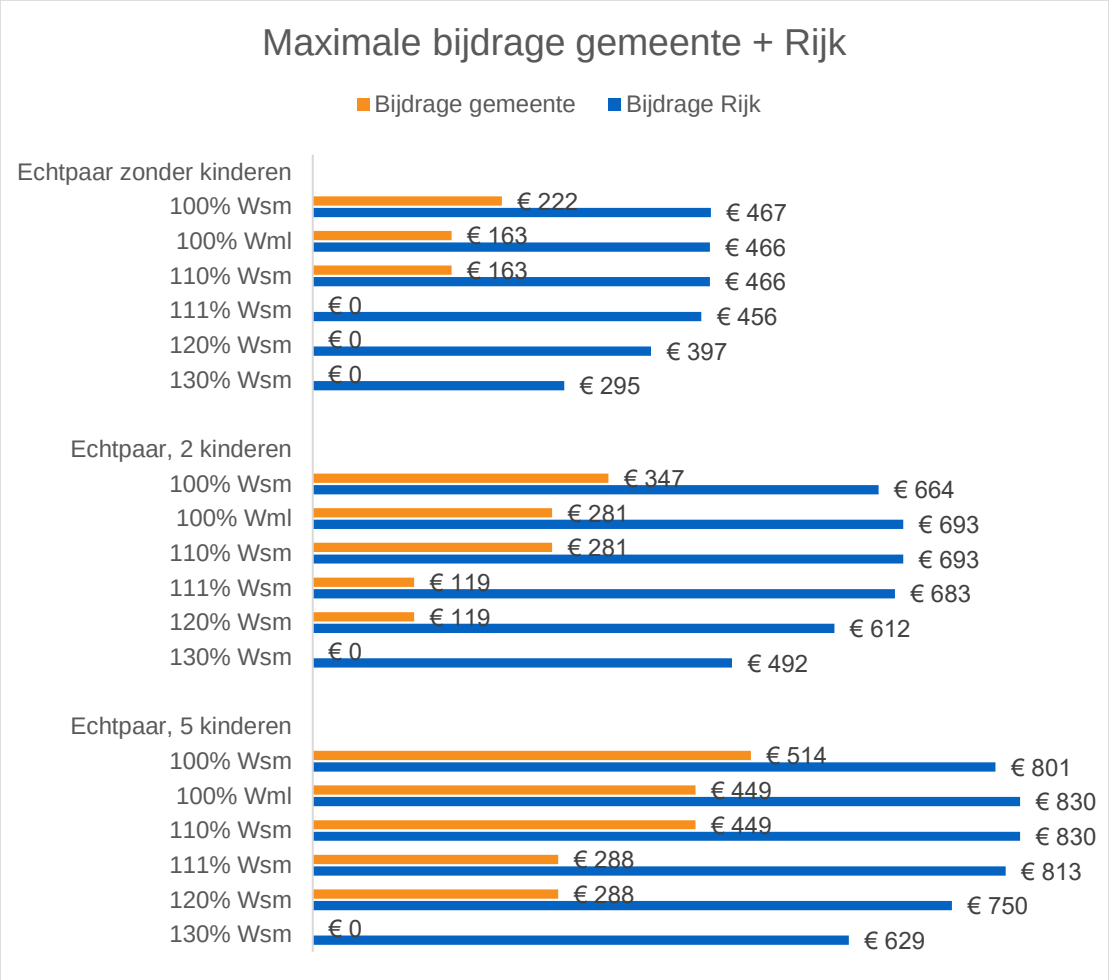

Tabel 2.2.3 Maximale bijdrage gemeente en Rijk (3)

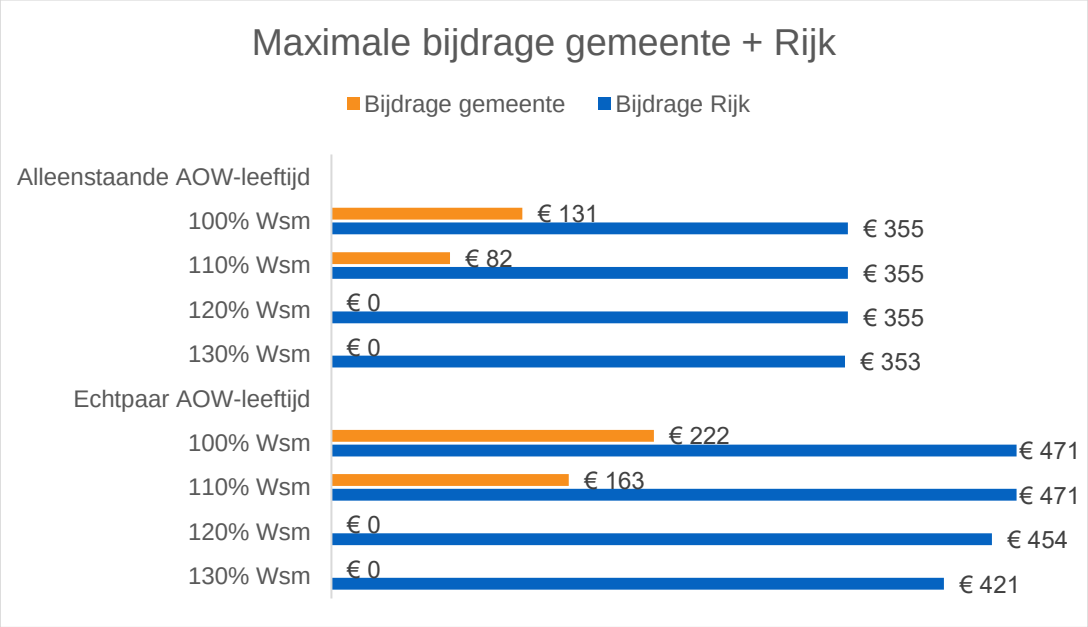

Het bedrag dat huishoudens aan landelijke toeslagen kunnen ontvangen is veel hoger dan het bedrag van de gemeentelijke minimaregelingen. Per huishoudtype verschilt het in welke mate de toeslagen teruglopen indien men een hoger inkomen krijgt. Bij echtparen loopt dit bedrag sneller terug dan bij alleenstaanden en alleenstaande ouders. Alleenstaande ouders houden juist langer dan andere huishoudens recht op eenzelfde bedrag aan toeslagen vanuit het Rijk. Een alleenstaande ouder met een inkomen tot 130 procent Wsm ontvangt net zoveel aan huur- en zorgtoeslag als een alleenstaande ouder met een inkomen tot 100 procent Wsm (beide € 385). Daarnaast heeft een alleenstaande ouder, met een kind onder de 12 jaar, die werkt recht op de inkomensafhankelijke combinatiekorting[7].

2.3. Inkomenseffecten na werkaanvaarding vanuit uitkeringssituatie

Zoals in de vorige paragraaf in beeld is gebracht, kan een hoger inkomen ten koste gaan van bijvoorbeeld de hoogte van de huur- en zorgtoeslag. Daarnaast kan een huishouden het recht op gemeentelijke minimaregelingen verliezen. Hierdoor gaat een huishouden er bij een inkomensstijging per saldo niet of slechts in beperkte mate op vooruit. Sommige huishoudens gaan er zelfs op achteruit. Dit wordt ook wel de armoedeval genoemd.
Figuur 2.3.1 geeft per huishoudtype weer in hoeverre het maandelijks besteedbare inkomen stijgt na werkaanvaarding vanuit een uitkeringssituatie. Dit doen we wederom op basis van de (maximale) bijdrage van het Rijk en van de gemeente. In bijlage 2 staat de tabel met de achterliggende bedragen.

Omdat AOW-gerechtigden niet meer zullen gaan werken laten we deze groep hier buiten beschouwing. Onderstaande figuren laat het effect van werkaanvaarding zien voor minima die korter dan drie jaar een minimuminkomen hebben.

Figuur 2.3.1. Effect verhoging inkomen op totaal inkomen na werkaanvaarding t.o.v. 100% Wsm per huishoudtype en inkomensgrens[8]

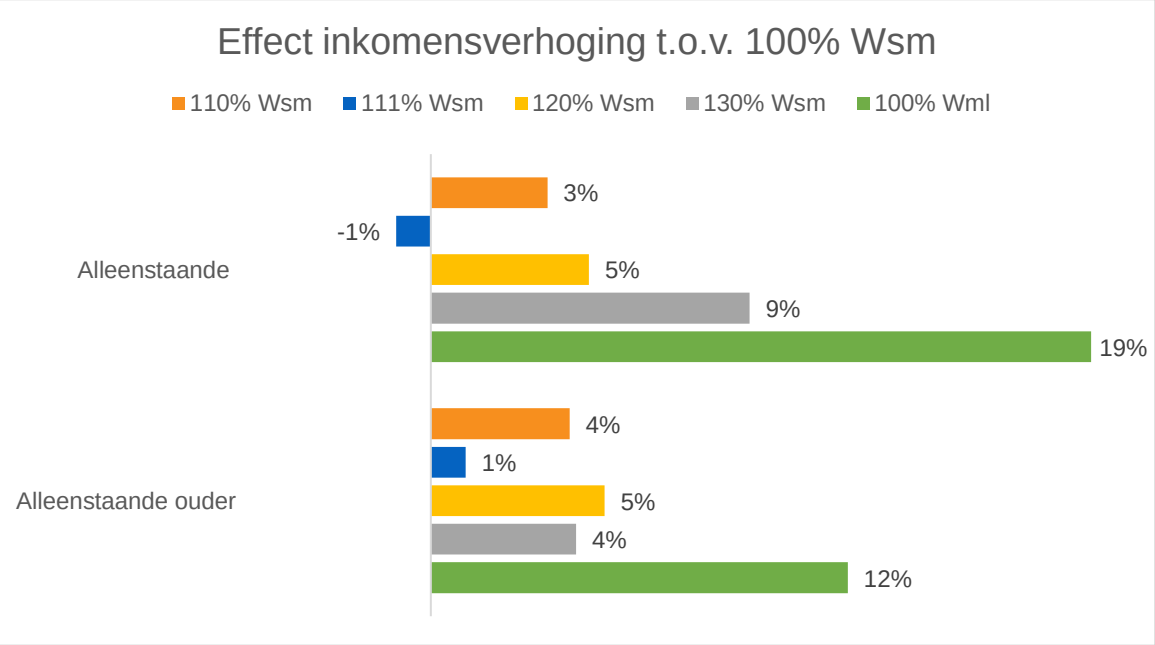

[7] Bedragen staan in de inkomenseffecttabellen in bijlage 1.
[8] De percentages in de grafiek zijn (voor de leesbaarheid) afgerond op hele getallen. Daarom zijn niet alle staven met dezelfde percentages even groot.

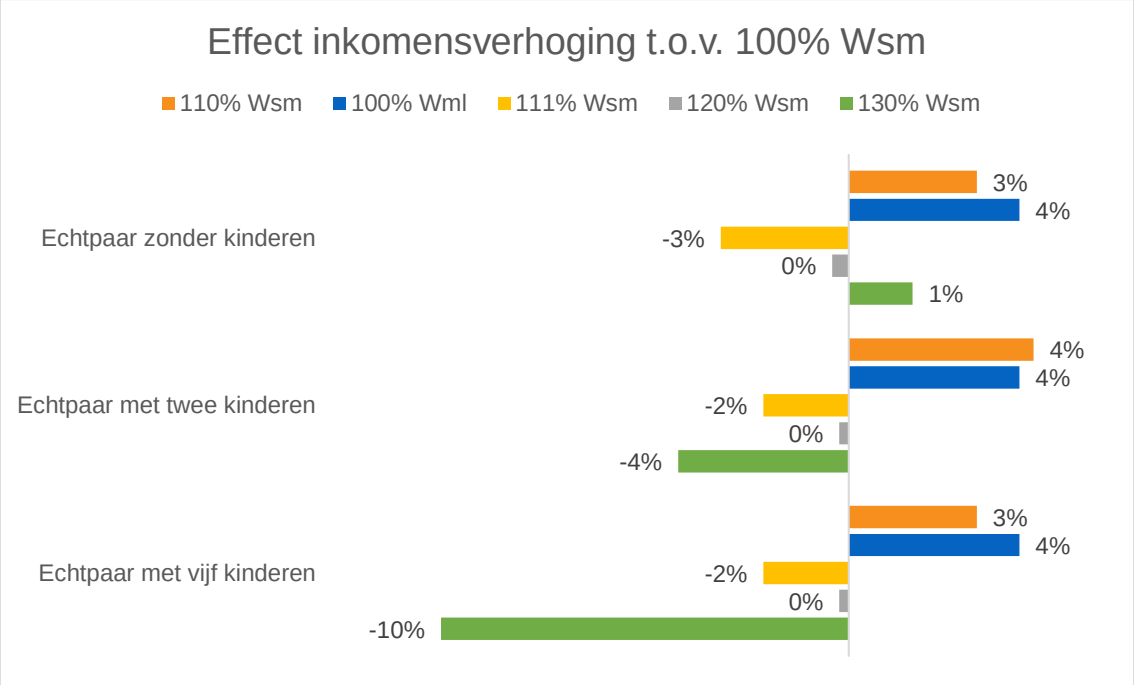

Werken met een inkomen tot 110% Wsm

Voor alle huishoudens geldt dat wanneer zij gaan werken en hierbij een inkomen van 110 procent Wsm verdienen, ze erop vooruitgaan. Voor de andere inkomensgrenzen zien we tussen de huishoudens nogal verschillen.

Werken tegen een inkomen van 111% Wsm

Een inkomen van 111 procent Wsm is het kantelpunt voor de meeste huishoudens, behalve de alleenstaande ouders. Hier gaat men achteruit in inkomen. Dit is de grens waarbij men geen gebruik meer kan maken van de gemeentelijke regelingen, met uitzondering van het kindpakket dat door Stichting Leergeld wordt uitgevoerd, voor huishoudens met kinderen. Dit geldt ook voor alleenstaanden die bij de overige inkomensgrenzen er wel op vooruit gaan.

Werken met een inkomen tot 120%

Alleenstaanden en alleenstaande ouders gaan erop vooruit wanneer ze een inkomen verwerven van 120%. Voor de echtparen met of zonder kinderen is er geen vooruitgang.
Dit komt vooral doordat het bedrag dat zij aan landelijke toeslagen kunnen ontvangen daalt. Daarnaast geldt voor minima zonder kinderen dat zij geen recht meer hebben op gemeentelijke regelingen. Huishoudens met kinderen hebben minder recht op minimaregelingen. Voor een gezin met twee kinderen scheelt dat alleen al € 62 in de maand en voor een gezin met vijf kinderen is dat € 161.

Werken met een inkomen tot 130%

Werken tegen een loon gelijk aan 130 procent Wsm loont voor alleenstaanden, alleenstaande ouders en echtparen zonder kinderen. Als zij vanuit een bijstandssituatie gaan werken tegen een loon gelijk aan 130 procent Wsm gaan zij er in totaal inkomen, hoewel niet evenredig, erop vooruit. Dit geldt niet voor een echtpaar met twee of vijf kinderen. Deze huishoudens gaan er op achteruit. Dit komt omdat het verlies aan gemeentelijke regelingen en landelijke toeslagen groter is dan de winst aan netto-inkomen.

Werken met een inkomen tot 100% Wml

Het wettelijk minimumloon is voor alle huishoudtypes hetzelfde bedrag. Wanneer een alleenstaande of alleenstaande ouder volledig gaat werken tegen het wettelijk minimumloon, gaan zij er fors op vooruit. Voor meerpersoonshuishoudens is dit een ander verhaal. Zij zitten dan net onder 110 procent Wsm en gaan er dus maar licht op vooruit. Ze komen dan nog wel in

aanmerking voor een aantal minimaregelingen, alleenstaanden en alleenstaande ouders verliezen dat recht bij 100% Wml.

3. Bevindingen

In het afsluitende hoofdstuk zetten we de belangrijkste bevindingen op een rij.

Maandelijks vrij te besteden bedrag

In de volgende figuur worden de bedragen weergegeven die minima maandelijks[9] overhouden. Dit is het bedrag dat ze overhouden na het betalen van alle vaste lasten en vaste maandelijkse uitgaven. Voorwaarde is dat ze van alle toeslagen en minimaregelingen gebruikmaken. We maken onderscheid tussen minima met een inkomen tot 100, 110, 111, 120 en 130 procent Wsm en 100 procent Wml.

Figuur 3.1.1. Maandelijks vrij te besteden bedrag in euro's, per huishoudtype

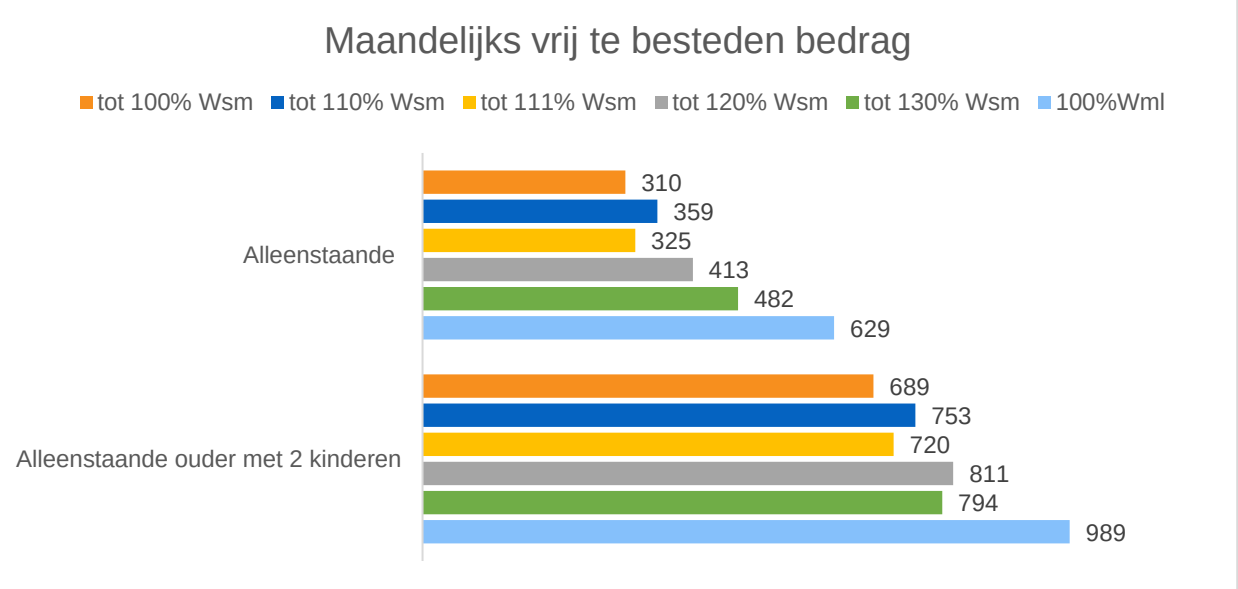

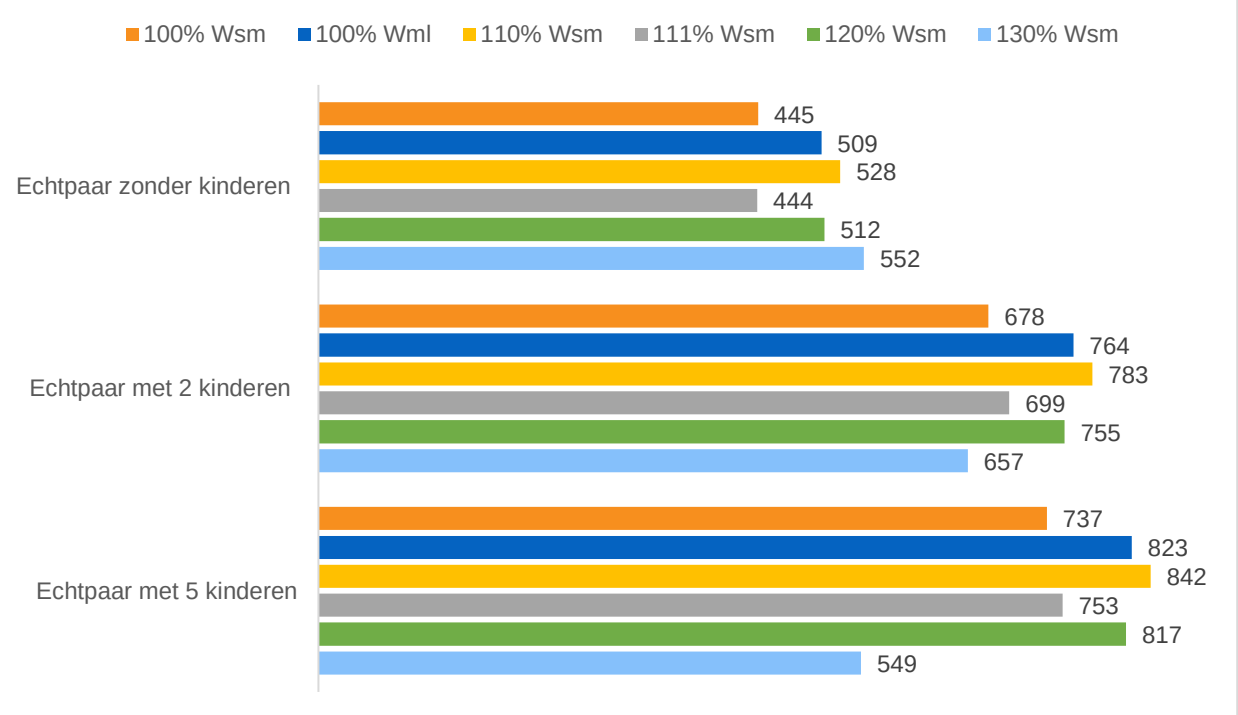

[9] In de bijlage wordt de berekening uitgewerkt in de inkomenseffecttabellen.

De figuren laat duidelijk zien dat echtparen en met kinderen veel minder te besteden hebben wanneer hun inkomen stijgt naar 130 procent Wsm. Bij echtparen met vijf kinderen gaat dit nog sterker op dan bij echtparen met twee kinderen.

Hoe groot is de armoedeval?

Een hoger inkomen kan ten koste gaan van bijvoorbeeld de hoogte van de huur- en zorgtoeslag. Daarnaast kan een huishouden het recht op gemeentelijke minimaregelingen verliezen. Hierdoor gaat een huishouden er bij een inkomensstijging per saldo niet of slechts in beperkte mate op vooruit. Sommige huishoudens gaan er zelfs op achteruit. Dit wordt ook wel de armoedeval genoemd.

In Raalte zien we dat alle huishoudens erop vooruitgaan wanneer ze gaan werken tegen een loon van 110 procent Wsm. Hoe hoger het loon hoe groter de verschillen zijn tussen de verschillende huishoudtypes. Behalve bij 111 procent dan gaat bijna niemand er op vooruit, met uitzondering van de alleenstaande ouders.
Alleenstaanden gaan er vanaf 120 procent op voorruit. Alleenstaande ouders gaan er bij alle inkomensnormen op vooruit.
De echtparen met kinderen gaan er op achteruit als zij een inkomen verwerven van 111 procent, het inkomen blijft nagenoeg gelijk bij 120 procent en bij 130 procent gaan zij er op achteruit. Voor deze huishoudens is de (financiële) prikkel om te gaan werken minder aanwezig.

Bijlage 1. Inkomenseffect tabellen

In deze bijlage staan de inkomenseffect tabellen. De tabellen geven een overzicht van de maandelijkse inkomsten en uitgaven per type huishouden, bij gebruikmaking van alle landelijke en lokale regelingen. De bedragen die horen bij de huishoudelijke uitgaven zijn afkomstig van het Nibud.

Tabel B1.1 Alleenstaande zonder kinderen, niet AOW-gerechtigd[10].

Categorie	100% Wsm	>3 jaar 100% Wsm	110% Wsm	111% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	100% Wml
Inkomsten bruto							
Bruto inkomen	1.052	1.052	1.124	1.135	1.224	1.324	1.578
Aantal uren per week	-	-	25,5	26	28,5	30	36
Inkomsten netto							
Netto inkomen excl. vakantietoeslag	945	945	1.010	1.020	1.102	1.194	1.426
Vakantietoeslag	47	47	81	82	88	96	114
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0	0
Huurtoeslag	259	259	259	259	259	228	132
Zorgtoeslag	94	94	94	94	94	94	86
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0	0
Participatiebijdrage	42	42	42	0	0	0	0
Regeling kinderen middelbare school	0	0	0	0	0	0	0
Fashion cheque	0	0	0	0	0	0	0
Korting collectieve zorgverzekering	40	40	40	0	0	0	0
Individuele inkomenstoeslag	0	32	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten netto	**1.427**	**1.459**	**1.526**	**1.455**	**1.544**	**1.612**	**1.759**
Uitgaven							
Huur	520	520	520	520	520	520	520
Gas, water, elektra	86	86	86	86	86	86	86
Telefoon, internet en kabel	62	62	62	62	62	62	62
Gemeentelijke heffingen	0	0	50	50	50	50	50
Zorgverzekering	177	177	177	140[11]	140	140	140
Overige verzekeringen	20	20	20	20	20	20	20
Schoolkosten/ouderbijdrage/ buitenschoolse opvang	0	0	0	0	0	0	0
Vervoer	14	14	14	14	14	14	14
Huishoudelijke uitgaven	238	238	238	238	238	238	238
Totaal uitgaven	**1.117**	**1.117**	**1.167**	**1.130**	**1.130**	**1.130**	**1.130**
Blijft over	**310**	**342**	**359**	**325**	**413**	**482**	**629**

[10] Lezen als tot 100%, 110% enz…
[11] Wanneer mensen geen recht hebben op een collectieve zorgverzekering hebben ze een eigen zorgverzekering. Het gemiddelde bedrag in Nederland is € 140 per maand per persoon.

Tabel B1.2 Alleenstaande ouder, niet AOW-gerechtigd, 2 kinderen (8 en 14 jaar)

Categorie	100% Wsm	>3 jaar 100% Wsm	110% Wsm	111% WSM	120% Wsm	130% Wsm	100% Wml
Inkomsten bruto							
Bruto inkomen	1.052	1.052	1.124	1.135	1.224	1.324	1.578
Aantal uren per week	-	-	25,5	26	28,5	30	36
Inkomsten netto							
Netto inkomen excl. vakantietoeslag	945	945	1.010	1.020	1.102	1.194	1.426
Vakantietoeslag	47	47	81	82	88	96	114
Combinatiekorting	0	0	50	50	53	55	167
Huurtoeslag	291	291	291	291	291	291	132
Zorgtoeslag	94	94	94	94	94	94	86
Kinderbijslag	177	177	177	177	177	177	177
Kindgebonden budget	455	455	455	455	455	455	455
Kinderopvangtoeslag	0	0	261	261	261	261	261
Participatiebijdrage	125	125	125	84	84	0	0
Regeling kinderen middelbare school	18	18	18	18	18	0	0
Fashion cheque	17	17	17	17	17	0	0
Korting collectieve zorgverzekering	40	40	40	0	0	0	0
Individuele inkomenstoeslag	0	42	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten netto	**2.209**	**2.251**	**2.619**	**2.549**	**2.640**	**2.623**	**2.818**
Uitgaven							
Huur	570	570	570	570	570	570	570
Gas, water, elektra	171	171	171	171	171	171	171
Telefoon, internet en kabel	62	62	62	62	62	62	62
Gemeentelijke heffingen	0	0	66	66	66	66	66
Zorgverzekering	177	177	177	140	140	140	140
Overige verzekeringen	22	22	22	22	22	22	22
Schoolkosten/ouderbijdrage/ buitenschoolse opvang	39	39	319	319	319	319	319
Vervoer	39	39	39	39	39	39	39
Huishoudelijke uitgaven	440	440	440	440	440	440	440
Totaal uitgaven	**1.520**	**1.520**	**1.866**	**1.829**	**1.829**	**1.829**	**1.829**
Blijft over	**689**	**731**	**753**	**720**	**811**	**794**	**989**

Tabel B1.3 Echtpaar zonder kinderen, niet AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	>3 jaar 100% Wsm	100% Wml	110% Wsm	111% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Inkomsten bruto							
Bruto inkomen	1.495	1.495	1.578	1.597	1.613	1.766	2.009
Aantal uren per week	-	-	36				
Inkomsten netto							
Netto inkomen excl. vakantietoeslag	1.350	1.350	1.426	1.444	1.458	1.575	1.706
Vakantietoeslag	67	67	114	115	116	126	136
Combinatiekorting	0	0	0	0	0	0	0
Huurtoeslag	291	291	290	290	280	248	182
Zorgtoeslag	176	176	176	176	176	149	113
Kinderbijslag	0	0	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0	0
Participatiebijdrage	83	83	83	83	0	0	0
Regeling kinderen middelbare school	0	0	0	0	0	0	0
Fashion cheque	0	0	0	0	0	0	0
Korting collectieve zorgverzekering	80	80	80	80	0	0	0
Individuele inkomenstoeslag	0	46	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten netto	**2.047**	**2.094**	**2.169**	**2.188**	**2.030**	**2.098**	**2.138**
Vaste lasten							
Huur	570	570	570	570	570	570	570
Gas, water, elektra	131	131	131	131	131	131	131
Telefoon, internet en kabel	62	62	62	62	62	62	62
Gemeentelijke heffingen	0	0	58	58	58	58	58
Zorgverzekering	354	354	354	354	280	280	280
Overige verzekeringen	28	28	28	28	28	28	28
Schoolkosten/ouderbijdrage/ buitenschoolse opvang	0	0	0	0	0	0	0
Vervoer	28	28	28	28	28	28	28
Huishoudelijke uitgaven	429	429	**429**	429	429	429	429
Totaal uitgaven	**1.602**	**1.602**	**1660**	**1.660**	**1.586**	**1.586**	**1.586**
Blijft over	**445**	**492**	**509**	**528**	**444**	**512**	**552**

Tabel B1.4 Echtpaar, niet AOW-gerechtigd, 2 kinderen (8 en 14 jaar)

Categorie	100% Wsm	>3 jaar 100% Wsm	100% Wml	110% Wsm	111% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Inkomsten bruto							
Bruto inkomen	1.495	1.495	1.578	1.597	1.613	1.766	2.009
Aantal uren per week	-	-	36				
Inkomsten netto							
Netto inkomen excl. vakantietoeslag	1.350	1.350	1.426	1.444	1.458	1.575	1.706
Vakantietoeslag	67	67	114	115	116	126	136
Combinatiekorting	0	0	32	32	32	32	32
Huurtoeslag	291	291	290	290	280	248	182
Zorgtoeslag	176	176	176	176	176	149	113
Kinderbijslag	177	177	177	177	177	177	177
Kindgebonden budget	197	197	195	195	195	183	165
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0	0
Participatiebijdrage	167	167	167	167	84	84	0
Regeling kinderen middelbare school	18	18	18	18	18	18	0
Fashion cheque	17	17	17	17	17	17	0
Korting collectieve zorgverzekering	80	80	80	80	0	0	0
Individuele inkomenstoeslag	0	46	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten netto	**2.540**	**2.586**	**2.692**	**2.711**	**2.553**	**2.609**	**2.511**
Vaste lasten							
Huur	570	570	570	570	570	570	570
Gas, water, elektra	205	205	205	205	205	205	205
Telefoon, internet en kabel	62	62	62	62	62	62	62
Gemeentelijke heffingen	0	0	66	66	66	66	66
Zorgverzekering	354	354	354	354	280	280	280
Overige verzekeringen	29	29	29	29	29	29	29
Schoolkosten/ouderbijdrage/ buitenschoolse opvang	39	39	39	39	39	39	39
Vervoer	53	53	53	53	53	53	53
Huishoudelijke uitgaven	550	550	550	550	550	550	550
Totaal uitgaven	**1.862**	**1.862**	**1.928**	**1.928**	**1.854**	**1.854**	**1.854**
Blijf over	**678**	**724**	**764**	**783**	**699**	**755**	**657**

Tabel B1.5 Echtpaar, niet AOW-gerechtigd, 5 kinderen (3, 7, 11, 14, 16 jaar)

Categorie	100% Wsm	>3 jaar 100% Wsm	100% Wml	110% Wsm	111% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Inkomsten bruto							
Bruto inkomen	1.495	1.495	1.578	1.597	1.613	1.766	2.009
Aantal uren per week	-	-	36				
Inkomsten netto							
Netto inkomen[12] excl. vakantietoeslag	1.350	1.350	1.426	1.444	1.458	1.575	1.706
Vakantietoeslag	67	67	114	115	116	126	136
Combinatiekorting	0	0	32	32	32	32	32
Huurtoeslag	337	337	335	335	325	294	227
Zorgtoeslag	176	176	176	176	176	149	113
Kinderbijslag	421	421	421	421	421	421	421
Kindgebonden budget	288	288	287	287	280	275	257
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0	0	0
Participatiebijdrage	291	291	291	291	210	210	0
Regeling kinderen middelbare school	36	36	36	36	36	36	0
Fashion cheque	42	42	42	42	42	42	0
Korting collectieve zorgverzekering	80	80	80	80	0	0	0
Individuele inkomenstoeslag	0	46	0	0	0	0	0
Totaal inkomsten netto	**3.088**	**3.134**	**3.240**	**3.259**	**3.096**	**3.160**	**2.892**
Vaste lasten							
Huur	650	650	650	650	650	650	650
Gas, water, elektra	252	252	252	252	252	252	252
Telefoon, internet en kabel	62	62	62	62	62	62	62
Gemeentelijke heffingen	0	0	66	66	66	66	66
Zorgverzekering	354	354	354	354	280	280	280
Overige verzekeringen	29	29	29	29	29	29	29
Schoolkosten/ouderbijdrage/ buitenschoolse opvang	81	81	81	81	81	81	81
Vervoer	78	78	78	78	78	78	78
Huishoudelijke uitgaven	845	845	845	845	845	845	845
Totaal uitgaven	**2.351**	**2.351**	**2.417**	**2.417**	**2.343**	**2.343**	**2.343**
Blijft over	**737**	**783**	**823**	**842**	**753**	**817**	**549**

[12] Inclusief de Combinatiekorting behalve de combinatiekorting.

Tabel B1.6 Alleenstaande, AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Inkomsten netto				
Netto inkomen excl. vakantietoeslag	1.062	1.136	1.239	1.343
Vakantietoeslag	53	91	99	107
Combinatiekorting	0	0	0	0
Huurtoeslag	261	261	261	259
Zorgtoeslag	94	94	94	94
Kinderbijslag	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
Participatiebijdrage	42	42	0	0
Regeling kinderen middelbare school	0	0	0	0
Fashion cheque	0	0	0	0
Korting collectieve zorgverzekering	40	40	0	0
Individuele inkomenstoeslag	0	0	0	0
Totaal inkomsten netto	**1.552**	**1.664**	**1.694**	**1.803**
Vaste lasten				
Huur	520	520	520	520
Gas, water, elektra	106	106	106	106
Telefoon, internet en kabel	62	62	62	62
Gemeentelijke heffingen	0	50	50	50
Collectieve zorgverzekering	177	177	140	140
Overige verzekeringen	13	13	13	13
Schoolkosten/ouderbijdrage/ buitenschoolse opvang	0	0	0	0
Vervoer	11	11	11	11
Huishoudelijke uitgaven	238	238	238	238
Totaal uitgaven	**1.127**	**1.177**	**1.140**	**1.140**
Blijft over	**425**	**487**	**553**	**663**

Tabel B1.7 Echtpaar, AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Inkomsten netto				
Netto inkomen excl. vakantietoeslag	1.453	1.553	1.695	1.836
Vakantietoeslag	73	125	136	147
Combinatiekorting	0	0	0	0
Huurtoeslag	295	295	295	282
Zorgtoeslag	176	176	159	139
Kinderbijslag	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
Participatiebijdrage	83	83	0	0
Regeling kinderen middelbare school	0	0	0	0
Fashion cheque	0	0	0	0
Korting collectieve zorgverzekering	80	80	0	0
Individuele inkomenstoeslag	0	0	0	0
Totaal inkomsten netto	**2.160**	**2.312**	**2.285**	**2.404**
Vaste lasten				
Huur	570	570	570	570
Gas, water, elektra	161	161	161	161
Telefoon, internet en kabel	62	62	62	62
Gemeentelijke heffingen	0	58	58	58
Collectieve zorgverzekering	354	354	280	280
Overige verzekeringen	16	16	16	16
Schoolkosten/ouderbijdrage/ buitenschoolse opvang	0	0	0	0
Vervoer	22	22	22	22
Huishoudelijke uitgaven	429	429	429	429
Totaal uitgaven	**1614**	**1672**	**1598**	**1598**
Blijft over	546	640	687	806

Bijlage 2. Tabel effect inkomensverhoging

Onderstaande tabel geeft per huishoudtype weer in hoeverre het maandelijks besteedbare inkomen stijgt of daalt na werkaanvaarding vanuit een uitkeringssituatie. Dit doen we op basis van de (maximale) bijdrage van het Rijk[13] en van de gemeente[14].

Tabel B2.1 Vergelijking maandelijkse inkomenspositie in euro's[15]

Huishoudtype	Netto inkomen incl. VT	Bijdrage Rijk	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Verschil tov 100% Wsm (€)	Verschil tov 100% Wsm (%)
Alleenstaande						
100% Wsm	992	353	131	1.476		
110% Wsm	1.091	353	82	1.526	50	3%
111% Wsm	1.102	353	0	1.455	-21	-1%
120% Wsm	1.191	353	0	1.544	67	5%
130% Wsm	1.290	322	0	1.612	135	9%
100% Wml	1.540	218	0	1.758	282	19%
Alleenstaande ouder, 2 kinderen						
100% Wsm	992	840	265	2.097		
110% Wsm	1.091	890	199	2.181	84	4%
111% Wsm	1.102	890	119	2.111	14	1%
120% Wsm	1.191	893	119	2.202	105	5%
130% Wsm	1.290	895	0	2.185	88	4%
100% Wml	1.540	840	0	2.380	283	12%
Echtpaar zonder kinderen						
100% Wsm	1.417	467	222	2.106		
100% Wml	1.540	466	163	2.169	63	3%
110% Wsm	1.559	466	163	2.188	82	4%
111% Wsm	1.574	456	0	2.030	-76	-3%
120% Wsm	1.701	397	0	2.098	-8	0%
130% Wsm	1.843	295	0	2.138	32	1%
Echtpaar, 2 kinderen						
100% Wsm	1.417	664	347	2.428		
100% Wml	1.540	693	281	2.514	86	4%
110% Wsm	1.559	693	281	2.533	105	4%
111% Wsm	1.574	683	119	2.376	-52	-2%
120% Wsm	1.701	612	119	2.431	3	0%
130% Wsm	1.843	492	0	2.335	-94	-4%
Echtpaar, 5 kinderen						
100% Wsm	1.417	801	514	2.733		
100% Wml	1.540	830	449	2.819	86	3%
110% Wsm	1.559	830	449	2.838	105	4%
111% Wsm	1.574	813	288	2.675	-58	-2%
120% Wsm	1.701	750	288	2.739	6	0%
130% Wsm	1.843	629	0	2.472	-261	-10%

[13] De bijdrage van het Rijk bestaat uit de huurtoeslag, zorgtoeslag, het kindgebonden budget en eventuele Combinatiekorting.
[14] De bijdrage van de gemeente bestaat uit de kwijtschelding van lokale belastingen, de individuele inkomenstoeslag, de totale korting op de collectieve zorgverzekering, de participatiebijdrage, fashion cheque en de regeling voor kinderen op de middelbare school.
[15] Kinderbijslag is niet meegenomen omdat dit een regeling is voor iedereen met kinderen ongeacht inkomen.